

Policy brief

Antreprenoriatul academic în sistemul național de învățământ

Autori:

Drd. Cătălina Nastasiu

Drd. Diana Maria Petcu

Drd. Elena-Roxana Vișan

București, 2021

Cuprins

Introducere.....	3
Context. Analiza situației actuale.....	3
Metodologie.....	8
Analiza datelor și rezultatele cercetării	9
Recomandări.....	12
Concluzii	13
Bibliografie.....	15

Introducere

Transformările impuse de noi și noi provocări la nivel regional european și internațional, precum și dinamica sectorului economico-social, determină din partea actorilor statali o profundă aplecare asupra gestionării managementului schimbării și al adaptării la cerințele pieței muncii. Piața muncii reflectă un complex de relații sociale fundamentate pe raporturile dintre oameni și evoluția lor în timp și spațiu punându-și amprenta pe dezvoltarea unei cariere. Actuala societate aduce sistemului educațional cerințe tot mai exigente, formulând o comandă socială inexistentă anterior. Aceste schimbări sunt generate, în special, de transformările considerabile din ultimele decenii, de necesitatea de cetățeni activi, cu inițiativă, capabili să se integreze în această societate și să participe, la rândul lor, la continuarea progresului acesteia. În acest context, pe lângă educația economică, cultivarea spiritului întreprinzător la nivelul educației academice vine să completeze o lipsă majoră a inovării în sistemul de educație, și anume, formarea competențelor antreprenoriale în rândul populației studentești. Acestea, împreună cu spiritul de inițiativă, se includ în categoria competențelor sociale integratoare: consumator activ, abil, cunoscător al mecanismului formării prețurilor, al drepturilor sale, capabil să elaboreze și să administreze bugetul personal sau cel familial. Pe de altă parte, se dezvoltă și abilități specifice, foarte utile în prezent, precum: deschiderea unei afaceri proprii, obținerea unui profit prin mijloace legale, asumarea riscurilor și a responsabilităților pentru această activitate ceea ce exprimă, de fapt, și esența antreprenoriatului.

Un rol fundamental în acest sens îl deține activitatea antreprenorială, care implică pe de o parte inovarea în cele mai variate forme: mod de mobilizare și utilizare a resurselor, mod de servire a clienților, de obținere a produselor, de identificare și satisfacere a nevoilor de pe piață, iar pe de altă parte vizează exploatarea diferitelor oportunități de către cei care sunt deschiși și pregătiți să le întâmpine, adică de către antreprenori și viitori antreprenori.

Context. Analiza situației actuale

Una dintre competențele prevăzute în politicile organismelor U.E. și ale statelor membre privind implementarea antreprenoriatului în educație a devenit o acțiune imperativă, necesară progresului economic european. Conștienți de potențialul creator al tinerilor, decidenții europeni și-au manifestat interesul pentru lansarea și dezvoltarea antreprenoriatului în vederea formării unei

culturi specifice antreprenoriale și a specialiștilor care să susțină sectorul economic european. Importanța antreprenoriatului în acțiunile tinerilor este dată de interesul crescut al lor pentru inovarea și dezvoltarea propriile întreprinderi comerciale sau sociale.

Raportul *Eurydice privind Educația antreprenorială în școlile din Europa*¹ semnalează că peste jumătate din țările europene alocă fonduri pentru educația antreprenorială. Studiul evidențiază un nivel scăzut privind activitățile practice de educație antreprenorială și necesitatea de a aprofunda competențele antreprenoriale în soluționarea unor probleme de ordin economic. De altfel, sondajul special *Eurobarometru privind Antreprenoriatul în UE și în afara acesteia*, publicat în anul 2012, reflectă că mai puțin de un sfert (23%) dintre respondenții din UE au luat parte în instituțiile de educație la un curs sau la o activitate în domeniul antreprenoriatului. Un alt exemplu concludent se regăsește și în rezultatele studiului *PISA* din anul 2012, când o mare parte a tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15-18 ani încă nu au competențe antreprenoriale de bază. O altă analiză se referă la programul de *Monitorizare Globală a Antreprenoriatului (GEM)*, care arată o corelare clară între capacitățile antreprenoriale percepute (competențe) și activitatea totală de antreprenoriat în stadiul incipient (*TEA*). Acest fapt demonstrează cât de importantă este educația în dezvoltarea competențelor antreprenoriale.

O notă evidentă a dezvoltării Europei de Vest este susținută de accentul pus pe educația antreprenorială prin intermediul procesului de evaluare a Reglementării privind întreprinderile mici, *Small Business Act*², precum și rezultatele preconizate în domeniul VET cuprinse în *Concluziile de la Riga*³. Aceste aspecte sunt vizibile și în prezent ca cerințe ale politicii europene către politica națională a statelor membre. În același sens, evidentă este poziția superioară constantă în clasamentele internaționale de inovare a țărilor nordice, susținută de asigurarea educației antreprenoriale corelată cu angajamentul companiilor pentru inovare. Astfel, Suedia, Finlanda și Danemarca ocupă primele locuri în Tabloul de bord al inovării europene 2015⁴, fiind

¹A se vedea la: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/74a7d356-dc53-11e5-8fea-01aa75ed71a1>.

² A se vedea http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/index_en.htm, accesat la 14.05.2021.

³Prin concluziile Riga din 22 iunie 2015, Consiliul Uniunii Europene este de acord cu un nou set de rezultate pe termen mediu în domeniul VET pentru perioada 2015-2020, cum ar fi consolidarea competențelor-cheie, inclusiv a antreprenoriatului. A se vedea la http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf, accesat la 14.05.2021.

⁴ Strategia de inovare a OECD 2010; A se vedea la http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/index_en.htm, accesat la 15.05.2021.

plasate în top 10 la nivel global, în cadrul Indicelui global de inovare⁵. Acțiunile întreprinse de unele state membre ale U.E. de a se alinia la prioritățile privind cadrul strategic al progresului economic pentru ET 2020⁶, continuat cu Agenda pentru dezvoltare durabilă 2030⁷ a Națiunilor Unite, trebuie să devină direcții de cercetare și implementare la nivelul sistemului de educație național, cu orientare precisă către implementarea educației antreprenoriale la toate nivelurile de învățare. În acest cadru, România se angajează prin intermediul sistemului național de educație, în parteneriat cu sectorul privat să recunoască antreprenoriatul „ca un obiectiv trans-curricular”⁸ debutând cu învățământul preuniversitar și continuând cu cel academic.

Includerea antreprenoriatului academic în curricula universitară denotă rolul deținut în dezvoltarea economică națională, dar și în progresul inovării și cercetării la cel mai înalt nivel. În această poziție, educația antreprenorială academică poate fi asimilată ca o disciplină de sine stătătoare, dar și integrată în alte discipline, mai ales în domeniul științelor sociale, științelor economice, tehnice etc. Domeniul cuprinzător al antreprenoriatului în educație și prin educație va viza o abordare cross-curriculară, adesea regăsită în activitățile umane, cu scopul de a contura un profil uman responsabil în gestionarea resurselor, previzibil riscului iminent, potențator al inovării, capabil să evalueze oportunități viabile și receptiv la nevoilor semenilor săi.

Ținând cont de rolul administrației publice centrale de specialitate, MEN în capacitatea de a iniția procese consultative pentru promovarea unui cadru legislativ privind antreprenoriatul la nivel academic, de autonomia decizională universitară și de reglementările legislative în vigoare privind inițiativa legislativă în România, facem apel la factorii de decizie implicați să acționeze înțelept în conturarea și implementarea antreprenoriatului academic în sistemul de învățământ universitar. În consecință, solicităm din partea decidenților politici și factorilor decizionali din sfera de competență specifică mediului de afaceri, să vizeze adoptarea unei reglementări care să sprijine inițiativa și propunerea evidențiată.

Necesitatea educației antreprenoriale în mediul universitar urmărește să le ofere studenților

⁵ A se vedea la <https://www.globalinnovationindex.org/content/page/data-analysis/>, accesat la 15.05.2021.

⁶ Este un nou cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale, creat pe baza predecesorului său, programul de lucru „Educație și formare 2010” (ET 2010).

⁷ Un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu.

⁸ Comisia Europeană/EACEA/Eurydice, 2016. Educația antreprenorială în școlile din Europa. Raport Eurydice. Luxemburg: Oficiul pentru publicații al Uniunii Europene. A se vedea la <http://ec.europa.eu/eurydice>, accesat la 15.05.2021.

cunoștințe și aptitudini corespunzătoare pentru a deveni un bun antreprenori. Această educație este diferită față de celelalte forme de educație, prin simplu fapt că, studenții au de câștigat banii, având numeroase oportunități. Interesul lor, al tinerilor, este acela de a obține profit sub orice formă, însă, mulți nu cunosc riscurile și obstacolele cu care se vor confrunta, nu sunt pregătiți să eșueze, motiv pentru care nu reușesc să facă față provocărilor, le este teamă de eșec, și renunță. Dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul studenților poate avea avantaje considerabile pentru România. Concluziile recente elaborate de Consiliul UE cu privire la rolul *antreprenoriatului în educație și formare, recomandă țărilor membre UE să conecteze ministerele educației cu alte ministere relevante; să sprijine inițiativele de întreprinderi studențești*, de exemplu încurajând disponibilitatea mentorilor și asigurarea de incubatoare de afaceri pentru antreprenorii ambițioși; *să implice antreprenorii în procesul de învățare*; să monitorizeze informațiile privind absolvenții pentru a evalua calitatea și eficiența educației și formării în materie de antreprenoriat.

În prezent, mai mult ca oricând, comunitățile umane se confruntă cu provocări majore, extinse la nivel economic, deoarece tot mai multe firme au falimentat și mulți antreprenori nu au putut gestiona criza provocată de pandemia SARS-COV2. O altă teamă a tinerilor este cea a falimentului, a eșecului, faptul că tinerii nu privesc antreprenorial ca pe o oportunitate de carieră, ci o privesc ca fiind o zonă instabilă, cu multe riscuri și pierderi. De exemplu, începând cu anul 2004 s-a remarcat o scădere constantă a tinerilor antreprenori, iar criza economică din anul 2009 a redus enorm numărul firmelor deschise de studenți. Studiile arată că peste 60% dintre firmele nou deschise dau faliment în primele 6 luni, în țara noastră, tocmai pentru că patronii nu au suficiente cunoștințe din domeniul antreprenorial. Este imperios să ne aplecăm asupra situației antreprenorialului în învățământului superior, deoarece, doar prin educație, cultură și dezvoltarea acestui domeniu, cu ajutorul abilităților digitale și a platformelor digitale avansate în rândul profesorilor și a studenților, economia țării poate avea de câștigat. Sunt necesare măsuri pentru dezvoltarea acestei ramuri, dar și de cadre legislative care să permită evoluția și să susțină dezvoltarea mediului antreprenorial. Mai precis, este nevoie de modernizarea învățământului superior prin consolidarea abilităților antreprenoriale și digitale.

Directivele Uniunii Europene subliniază că „spiritul de inițiativă și antreprenorial” se numără printre cele opt competențe-cheie ale învățării pe tot parcursul vieții. Un exemplu al bunelor practici europene este proiectul EntreComp: Cadrul competenței antreprenoriale, care definește

spiritul antreprenorial drept „o competență transversală care se regăsește în toate sferele vieții: de la facilitarea dezvoltării personale la participarea activă în societate, (re)inserție pe piața muncii, până la inițierea unei inițiative (culturale, sociale sau comerciale)”⁹.

În *Noua Strategie Europa 2020*¹⁰ se pune accent pe educație, rezultate calitative, o creștere economică durabilă, pentru a crea locuri de muncă. Cu alte cuvinte, Europa are nevoie de o generație bine pregătită, cu competențe corespunzătoare secolului XXI. Mulți tineri absolvenți din România ajung în cadrul companiilor fără pregătire practică, reprezentând astfel o problemă a performanțelor realizate de învățământul din România, mediul de afaceri fiind afectat, ceea ce este îngrijorător. Educația antreprenorială urmărește să ofere studenților aptitudini, cunoștințe și motivația corespunzătoare pentru a-i încuraja în obținerea succesului antreprenorial, într-o varietate de direcții. În prezent, educația antreprenorială este oferită, sub o diversitate de forme, la toate nivelurile de școlarizare, începând cu nivelul gimnazial sau liceal până la programele universitare. Educația antreprenorială se diferențiază de alte forme de educație prin faptul că, aceasta se concentrează pe reacția la oportunități, în timp ce educația de management este axată pe cea mai bună modalitate de a opera în structurile existente. În ambele abordări, interesul este același, și anume obținerea de "profit" sub orice formă (în cazul organizațiilor non-profit sau guvernamentale, acesta poate lua forma fie a sporirii serviciilor, fie a diminuării costurilor sau a creșterii capacității de reacție la solicitările clienților, ori a cetățenilor).

Educația, cultura și pregătirea antreprenorială s-au îmbunătățit în ultimii ani în România, însă situația din mediul universitar nu s-a modificat profund, în special în cadrul universităților și facultăților care nu au un profil economic. Potrivit *Barometrului educației și culturii antreprenoriale în rândul tinerilor România (2014)*¹¹, sistemul de învățământ superior nu a promovat modelul de universitate antreprenorială, care presupune trei dimensiuni:

---

⁹ Educating the Next Wave of Entrepreneurs. Global Education Initiative. Entrepreneurship Education Roundtables 2010-2011, World Economic Forum, Geneva [online] www.weforum.org

¹⁰ Comisia Europeană, „Europa 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”, Bruxelles, 3.03.2010 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=en>, accesat la data de 20.05.2021.

¹¹ A se vedea la <https://files.finantare.ro/2014/studiu-EY-barometrul-educatiei-si-culturii-antreprenoriale.pdf>, accesat la data de 27.05.2021.

- cursuri introductive/avansate despre antreprenoriat și care, construiesc abilitățile unui bun antreprenor;
- realizarea unui sistem de activități extracurriculare care sprijină antreprenoriatul (competiții de idei de business sau incubatoare de afaceri, fără a neglija stagiile de practică)
- nevoile de formare ale studenților aflate într-un permanent proces de perfecționare prin o adaptarea rapidă la nevoile pieței muncii

Tematica propusă are o importanță deosebită pentru responsabilitatea socială a universităților și a sistemului educațional în sens general. De aceea, implementarea noilor programe dedicate antreprenoriatului în rândul studenților ar putea reprezenta un factor decisiv în schimbarea culturală în cadrul universităților. De menționat este că facultățile și universitățile ar trebui să poată defini antreprenoriatul conform propriilor nevoi, misiuni și aplicabilități. Potrivit unui studiu realizat de EY România, „universitățile concentrate pe antreprenoriat, tehnologie și cercetare au un impact dramatic asupra economiilor din care fac parte, prin ecosistemul antreprenorial creat în acestea, startup-urile create de studenți și spin-off-urile desprinse din cercetarea universitară” (EY 2014: 7). Unele universități, precum cele din Germania, consideră că, în vederea stimulării capacității antreprenoriale a studenților, trebuie să colaboreze cu camerele de comerț, parcurile industriale, respectiv autoritățile locale și naționale, pentru a crea un context cât mai favorabil acestora.

Metodologie

Cercetarea este una calitativă, bibliografică, fiind analizate date secundare prezentate în diferite studii, rapoarte, cercetări, strategii. Analiza are ca scop:

- pe de-o parte, identificarea principalelor caracteristici, beneficii și oportunități asociate educației antreprenoriale
- pe de altă parte, studierea unor practici din alte state membre ale Uniunii Europene. Sunt prezentate, în acest sens, exemple de bună practică din Germania, Bulgaria, Spania

Rezultatele cercetării sunt prezentate în cele ce urmează.

Analiza datelor și rezultatele cercetării

Educația antreprenorială (EE), cuprinde cursurile, programele și procesele pedagogice oferite studenților pentru a-și dezvolta sau consolida trăsăturile antreprenoriale, atitudinile și abilitățile.¹² Universitățile, în special, sunt provocate să pregătească studenții pentru o piață a muncii în care capacitatea de a se comporta și de a gândi într-un mod antreprenorial și pro-activ este un factor cheie al succesului.¹³

Beneficii și oportunități ale educației antreprenoriale

Deși inițial obiectivul principal al EE a fost încurajarea studenților să creeze noi proiecte, mai recent a existat o schimbare a concentrării către un concept mai larg care pune accentul pe antreprenariat ca mod de gândire și comportament. Într-un raport privind antreprenariatul în învățământul superior, Comisia Europeană¹⁴ subliniază că „beneficiile educației antreprenoriale nu se limitează la start-up-uri, proiecte inovatoare și noi locuri de muncă”, ci mai degrabă la „capacitatea unui individ de a transforma ideile în acțiune și, prin urmare, este o competență cheie pentru toți, ajutând tinerii să fie mai creativi și mai încrezători în sine în ceea ce întreprind. Prin urmare, EE ar trebui să vizeze stimularea învățării antreprenoriale.

Educația antreprenoriale deschide calea către beneficii precum: locuri de muncă, profit, dezvoltarea spiritului antreprenorial, gândire critică, creativitate, leadership, mediul economic stabil. Prin intermediul Planului de Acțiuni „Antreprenariat 2020” referitor la relansarea spiritului antreprenorial în Europa se menționează că „antreprenariatul este un vector esențial al creșterii economice și al creării de locuri de muncă: acesta creează noi întreprinderi și locuri de muncă, deschide noi piețe și stimulează noi aptitudini și capacități.”¹⁵ Astfel că, stimularea antreprenorialului în rândul tinerilor aduce multiple beneficii – atât economice, cât și sociale:

¹² Bae, TJ, S. Qian, C. Miao și J. Fiet. 2014. „Relația dintre educația antreprenorială și intențiile antreprenoriale: o analiză meta-analitică.” *Teoria și practica antreprenorială* 38 (2): 217 - 254. 10.1111/etap.2014.38.issue-2

¹³ Audretsch, DB 2014. „De la Universitatea antreprenorială la Universitatea pentru societatea antreprenorială.” *Journal of Technology Transfer* 39 (3): 313 - 321. 10.1007/s10961-012-92881

¹⁴ Comisia Europeană. 2008 „*Antreprenariatul în învățământul superior, în special în cadrul studiilor non-comerciale*”, raport final al grupului de experți. Bruxelles

¹⁵ MARINESCU, M., BLÂNDUL, V.C., GIURĂU, A.L. „*Entrepreneurship skill formation organizing practical training in higher education. In: Entrepreneurship via Creativity for European Citizenship in Education*” / coord. Osman Titrek (Ed.). LAP LAMBERT Academic Publishing, Saarbrücken, Germany, 2015, p.116-13

reducerea șomajului, promovarea incluziunii sociale, stimularea inovării, creșterea încrederii în sine, satisfacție morală, etc.

Pentru a dezvolta o societate cu o economie durabilă și prosperă, trebuie să investim în dezvoltarea culturii antreprenoriale și a educației antreprenoriale atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel microeconomic. Un alt avantaj este acela că, prin competențele dobândite la orele de educație antreprenorială, tinerii devin mai creativi, reușesc să înțeleagă adevăratele valori ale unui antreprenor, se implică mai mult pe piața muncii și sunt dornici să ajute la îmbunătățirea procesului economic.

Un exemplu de oportunitate de educație antreprenorială este CIEL Academy, școala de vară dedicată studenților de la universitățile cu profil economic (ASE). Prin acest program, CIEL sprijină și le oferă studenților informațiile de care au nevoie, informații concrete cu privire la întemeierea unei afaceri, precum actele de care au nevoie, fondurile pe care le pot accesa și multe altele detalii. În cele opt săptămâni, studenții beneficiază de expertiza specialiștilor CIEL România. Astfel, studenții reușesc să desprindă încă de pe băncile facultății anumite competențe de antreprenori, reușesc să se dezvolte, învățând competențele necesare pentru piața muncii, combinând viața personală cu cea profesională, reușesc să evolueze și să creeze locuri de muncă. Întreprinderile, la rândul lor, vor câștiga specialiști calificați și competenți care vor putea face față cerințelor. Așadar, avantajul este de ambele părți (win-win). Totodată, studenții prin intermediul ideilor inovative descoperite la orele de educație antreprenorială predate la universitate și prin metodele de predare care sunt centrate, li se formează competențe specifice, profesionale, transversale care îi vor ajuta la gestiunea unei afaceri și le va mări posibilitatea de integrare pe piața muncii. Competențele dezvoltate sunt: competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă; competențe digitale; competențe de gândire critică; competențe sociale și civice; competențe de conștientizare a valorilor antreprenoriale. Afacerile noi și în curs de extindere sunt surse importante de creare a locurilor de muncă și de activitate inovativă, care, contribuie la creșterea standardului de viață pentru toți membrii comunității, contribuie la stabilitatea economică, și stimulează concurența.

Așadar, este de remarcat că punerea în aplicare a proiectelor de dezvoltare a creativității, inovării, culturii inovatoare, a mediului de afaceri inovator în universități va contribui la dezvoltarea educației antreprenoriale și va conduce la formarea și dezvoltarea unei națiuni prospere. Astfel, antreprenorii vor înființa noi afaceri, care conduc la crearea unor noi locuri de

muncă, și se consolidează concurența pe piața, ajutând la creșterea productivității, iar procentul ridicat al firmelor nou deschise care dau faliment după primele șase luni de la deschidere va scădea semnificativ.

Modele de bună practică la nivel european

Printre programele de bună practică în domeniul antreprenoriatului universitar se poate menționa programul german EXIST – University-Based Business Start-Ups, derulat de Ministerul pentru Economie și Energie, program ce și-a propus dezvoltarea mediului antreprenorial în cadrul instituțiilor de învățământ superior, precum și a institutelor de cercetare. Același program și-a propus să crească numărul de start-up-uri de succes bazate pe inovare și dezvoltare tehnologică. EXIST sprijină studenții și absolvenții să își dezvolte propriile afaceri de acest tip. De asemenea, este promovat un spirit antreprenorial autentic în instituțiile de învățământ superior din Germania, atât în cele publice, cât și în cele private. Programul EXIST este finanțat de Guvernul federal al Germaniei prin intermediul Ministerul pentru Economie și Energie, respectiv din fonduri provenite din Fondul Social European, gestionat de Comisia Europeană.

De asemenea, începând cu 2014, Ministerul Economiei și Energiei bulgar a cuprins în strategia de dezvoltare a IMM-urilor în perioada 2014-2020 un program de granturi ce vizează stimularea ideilor de afaceri ale studenților, facilitând și dezvoltând accesul acestor studenți la o infrastructură academică dezvoltată corespunzător în cazul în care respectiva afacere necesită resurse pentru cercetare (OECD 2014: 69). Programul, intitulat Technostart - Encouragement of innovation activity of young people in Bulgaria, oferă solicitanților o sumă de până la 10.000 euro pentru a dezvolta respectiva idee de afacere, indiferent de ciclul de studii (licență, master sau doctorat).

De altfel, și Universitatea Tehnică din Valencia se remarcă, la rândul său, prin implementarea unor structuri menite să asigure același lucru, o relație strânsă cu absolvenții și cu potențialii și actualii parteneri ai universității în dezvoltarea de politici antreprenoriale. Universitatea a dezvoltat structuri precum Business Circle sau Club for Innovation, în funcție de profilul respectivilor parteneri, pentru a îndeplini dezideratul enunțat mai sus. Alte programe de bună practică în domeniul antreprenoriatului universitar și al învățământului Superior sunt ROXI - Rostock Start-up-Initiative (Universitatea din Rostock, Germania), Learning to Think Like an Entrepreneur (EMLYON Business School).

Recomandări

Problema performanței realizate de învățământul din România privește întreaga societate românească, fără excepție. Ea reprezintă un punct de interes nu numai pentru profesori, actualii și viitorii studenți, dar și pentru angajatori, precum și pentru tot ceea ce înseamnă factor de dezvoltare în societate. Din perspectiva mediului de afaceri, ineficiența educației în România este redată de decalajul dintre teorie și practică. Deși mulți tineri absolvenți ajung în cadrul companiilor cu un bagaj teoretic solid, lipsa unei pregătiri practice în timpul facultății reprezintă principala critică adusă sistemului de învățământ. Ceea ce este cel mai îngrijorător este faptul că aceștia întâmpină dificultăți legate inclusiv de direcția propriei vieți profesionale, acțiunea coerentă, gândirea consecventă sau, altfel spus, conturarea unor atitudini proprii unor persoane din prima linie a politicii, vieții sociale și economice.

În România, educația antreprenorială poate fi orientată spre diferite modalități de a reacționa în fața oportunității unui asemenea program, și anume: (a) antreprenoriatul standard, cel mai întâlnit și constă în deschiderea unei noi organizații (de exemplu, începerea unei noi afaceri de către studenți); (b) antreprenoriatul corporativ sau intraprenorial, care constă fie în promovarea inovației, fie în introducerea de noi produse sau servicii, sau intrarea pe noi piețe în cazul firmelor existente; (c) antreprenoriatul social sau întreprinderea socială care reprezintă o abordare recentă, ce implică crearea de organizații de caritate (sau participări la organizațiile de caritate existente) și care, pe lângă acțiunile benefice pe care le întreprind, sunt concepute pentru a se auto-susține. O versiune a antreprenoriatului în sectorul public a luat ființă în cadrul guvernelor, cu un accent sporit pe inovație și servicii pentru clienți.

Un program de încurajare și susținere a antreprenoriatului *adresat studenților din România (licența, masterat, doctorat) care ar viza în primul rând, factori-cheie de decizie, precum Ministerul Economiei și Ministerul Educație și colaborarea cu parteneri și părțile interesate, precum asociațiile și comunitățile antreprenorilor sau inițiativele de susținere a mediului de afaceri din România (spre ex. Romanian Business Leaders, Coaliția pentru Dezvoltarea României etc.).* Programul implementat ar cuprinde o serie de activități principale, printre care:

- organizarea de ateliere de lucru în cadrul universităților, în care studenții creează echipe și fac cercetări de piață; își dezvoltă produsele/serviciile; interacționează cu potențiali clienți de la care obțin feedback; realizează o primă vânzare.

- implementarea cursurilor de educație antreprenorială drept disciplină de studiu (instruire cu privire la înființarea propriilor microîntreprinderi)
- încurajarea unei cooperări mai strânse între învățământ și lumea afacerilor și crearea de mici întreprinderi conduse de studenți
- organizarea unor competiții de idei de business (concursuri de idei și afaceri). Tinerii care trec prin experiențele oferite de această competiție înțeleg la un nivel profund mecanismele economiei de piață și învață să își asume riscuri calculate și să fie mai responsabili privind consumul de resurse și relațiile cu ceilalți să lucreze în echipă și să comunice eficient să își folosească creativitatea pentru rezolvarea unor probleme reale de afaceri să învețe din eșecuri și să fie perseverenți
- conectarea Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră cu strategia de stimulare a antreprenoriatului studențesc
- organizarea unor sesiune de networking cu rețelele de finanțare și mentori
- stabilirea unor parteneriate post-absolvire cu studenții (universitățile vor acorda sprijin studentilor/tinerilor antreprenori chiar și după absolvire)
- promovarea antreprenoriatului în cadrul mass media (promovarea inițiativelor antreprenoriale ale unor studenție care au avut succes).

Concluzii

Societatea contemporană are nevoie tot mai mare de cunoaștere, inovare și antreprenoriat; fiind cruciale pentru dezvoltarea economică și socială. Astfel, universitățile joacă un rol central în sistemele economice, deoarece generează și transferă noi cunoștințe, dezvoltă capital uman calificat și încurajează dezvoltarea unei societăți antreprenoriale. Un exemplu de bună practică în generarea competențelor antreprenoriale și promovarea antreprenoriatului în rândul populației studențești este *Școala Națională de Studii Politice și Administrative*, care prin proiectul *„Cercetător-antreprenor pe piața muncii în domeniile de specializare inteligentă CERT-ANTREP”* profesionalizează carierele tinerilor pe piața muncii cu accent pe inovare, cercetare, creativitate și antreprenoriat în era digitalizării. Astfel, investițiile în capitalul uman duc la absorbția și perfecționarea de noi cunoștințe, care la rândul lor le permite studenților să se angajeze mai bine în procesul de valorificare a oportunităților și să fie mai motivați să acționeze

constructiv pe piața muncii. Pe baza acestui fapt, o serie de studii¹⁶ au identificat beneficiile educației antreprenoriale în mediul universitar și implicit asupra întregului sistem socio-economic.

---

¹⁶Volery, T. , S. Müller , F. Oser , C. Naepflin și N. del Rey . 2013 . „Impactul educației antreprenoriale asupra capitalului uman la nivel secundar superior” Journal of Small Business Management 51 (3): 429 - 446 . 10.1111 / jsbm.2013.51issue-3.

Bibliografie

- Marinescu, M., Blândul, V.C., Giurău, A.L. „*Entrepreneurship skill formation organizing practical training in higher education. In: Entrepreneurship via Creativity for European Citizenship in Education* ”/ coord. Os manTitrek (Ed.). LAP LAMBERT Academic Publishing, Saarbrucken, Germany, 2015, p.116-13
- Georgeta, I. L. I. E. (2010). THE ROLE OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION IN THE CURRENT GLOBAL ECONOMY RECOVERY PROCESS. *Euromentor Journal-Studies about education*, (03), 63-72.
- Bae, TJ , S. Qian , C. Miao și J. Fiet . 2014 . . „ *Relația dintre educația antreprenorială și intențiile antreprenoriale: o analiză meta-analitică .*” *Teoria și practica antreprenorială* 38 (2): 217 - 254 . 10.1111 / etap.2014.38.issue-2
- Audretsch, DB 2014 . . „ *De la Universitatea antreprenorială la Universitatea pentru societatea antreprenorială .*” *Journal of Technology Transfer* 39 (3): 313 - 321 . 10.1007 / s10961-012-92881
- Volery, T. , S. Müller , F. Oser , C. Naepflin și N. del Rey . 2013 . . „ *Impactul educației antreprenoriale asupra capitalului uman la nivel secundar superior .*” *Journal of Small Business Management* 51 (3): 429 - 446 . 10.1111 / jsbm.2013.51.issue-3
- Comisia Europeană/EACEA/Eurydice, 2016. Educația antreprenorială în școlile din Europa. Raport Eurydice. Luxemburg: Oficiul pentru publicații al Uniunii Europene.

Resurse Web

- Concluziile Consiliului privind antreprenoriatul în educație și formare - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A52015XG0120%2801%29>
- Consolidarea spiritului și a competențelor antreprenoriale în UE - http://publications.europa.eu/resource/cellar/0b119b3e-e072-42e3-b3c5-a2746d386933.0005.02/DOC_1
- OECD 2014: HEInnovate Reviews. Universities, Entrepreneurship and Local Development: Bulgaria 2014, <https://www.oecd.org/cfe/leed/OECD-LEED-2015-Bulgaria-report.pdf>

- EY 2014: EY România, Barometrul educației și culturii antreprenoriale în rândul studenților din România, <https://www.eyromania.ro/sites/default/files/attachments/barometrueducatieisiculturiiantreprenoriale2014.pdf>
- 15 Years of EXIST "University-based start-up programmes" https://www.exist.de/SharedDocs/Downloads/EN/15-years-EXIST-University-based-start-up-programmes.pdf?__blob=publicationFile
- Comisia Europeană, „Europa 2020 - O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”, Bruxelles, 3.03.2010 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=en>
- Educating the Next Wave of Entrepreneurs. Global Education Initiative. Entrepreneurship Education Roundtables 2010-2011, World Economic Forum, Geneva [online] www.weforum.org
- Comisia, Europeană. 2008 „Antreprenoriatul în învățământul superior, în special în cadrul studiilor non-comerciale”, raport final al grupului de experți . Bruxelles <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/74a7d356-dc53-11e5-8fea-01aa75ed71a1>.
- http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/small-business-act/index_en.htm.
- http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf.
- <https://www.globalinnovationindex.org/content/page/data-analysis/>.
- <https://financiarul.ro/2012/09/14/antreprenorii-nu-sunt-innascuti-ci-formati/>
- <https://www.didactic.ro/revista-cadrelor-didactice/dezvoltarea-spiritului-antreprenorial-la-elevii-de-gimnaziu>
- <https://www.schooleducationgateway.eu/ro/pub/resources/tutorials/entrepreneurship-empowering-y.htm>

- <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/74a7d356-dc53-11e5-8fea-01aa75ed71a1>
- <https://www.scribd.com/document/63491805/spiritul-antreprenoria>

© UEFISCDI 2021

Titlul proiectului: Cercetător-antreprenor pe piața muncii în domeniile de specializare inteligentă (CERT-ANTREP), cod SMIS: 124708

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Proiect cofinanțat de Fondul Social European prin Programul Operațional „Capital Uman” 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția Uniunii Europene sau a Guvernului României.

